

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: *vedoucí práce*

Autor/ka práce: Aryna Pyatkevich

Název práce: Transformace postsocialistické identity ve východní Evropě: Analýza případu České republiky a Běloruska

Vedoucí práce: Mgr. Andrea Průchová Hružová Ph.D.

Oponent/tka: Mgr. David Pergl

Navržené hodnocení: D

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Autorka formuluje trojici rozvedených výzkumných otázek v metodologické části práce. Otázky jsou srozumitelné a řídí se komparativní logikou, jež provází celou práci, kdy studentka sleduje formování post-transformační identity u českých a běloruských profesionálů a profesionálek působících v oblasti historického vzdělávání. Jako problematické však vidím to, že autorka nikde neuvádí definici „institucí paměti“ jako termínu, o který VO opírá. Úvodní část práce, ve které také představuje cíl svého výzkumu, vyznívá nejasně. Autorka totiž výzkum nevztahuje ke specifické skupině respondentů a respondentky, s nimiž rozhovory prováděla. Úvodní část textu proto považuji za spíše nepřehledně formulovanou, přičemž neposkytuje dostatečný vhled do postupu celé práce. Navíc obsahuje některé formulace, které by si zasloužily vysvětlení a snad jsou je výsledkem kvapné práce autorky: Například, když autorka na s. 2 mluví o postsocialistické identitě, jako by byla formovaná zcela mimo vliv Sovětského svazu (na rozdíl od té postsovětské), nebo když hovoří o „kolektivní identitě socialismu a sovětismu“ (tamtéž), přičemž můžeme spíše uvažovat o tom, jak socialismus a sovětismus formovaly kolektivní identitu. V úvodní části práce tak dochází ke zbytečnému zmatení pojmů a méně jasnému rozlišení specifčnosti postsocialistické a postsovětské zkušenosti, o níž autorce v posledku jde a pro niž napříč teoretickou částí textu argumentuje.

Text je členěn logicky a odpovídá struktuře odborné závěrečné práce. V případě vyjasňování teoretických pojmů bych doporučila seřadit pojmy od obecného ke specifickému, tj. končit Kalmarovým východoevropanismem. V teoretické části není jasné, odkud autorka sama čerpá vydělení hranice mezi západní a východní Evropou, již stanovuje na hranici Běloruska a EU. V případě popisu postsovětismu podle Tlostanové a Piotrowského není zcela zřejmé, že by dané teze nešlo uplatnit na postsocialistické Česko. Autorce bych proto doporučovala udávat konkrétní příklady pro argumentaci rozdělení postsocialistický versus postsovětský. Studentka by také mohla nabídnout alespoň stručnou definici termínů „zjinačování“ a „in-betweenness“. Informace o školském systému a výuce dějepisu působí v teoretické části trochu neukotveně, protože autorka zapomíná v úvodu zmínit zájem o profesionály a profesionálky z této odborné sféry. Analýzu autorka rovnou propojuje s diskuzí, když na jednotlivých kódech ukazuje odlišné, někdy i shodné, postoje českých a běloruských respondentů. Závěr práce by mohl nabídnout zásadnější úvahu o

rozšíření výzkumu, jeho limitech a přínosu.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka pracuje s dostatkem odborné literatury. Odborná práce s literaturou i samotný výzkum se odehrává ve třech jazycích: češtině, ruštině a angličtině, což vyžaduje (zejména s ohledem na překlad dlouhých dvoukolových rozhovorů) množství času. V případě diskuze vztahu populární (zejména filmové) kultury a nostalgie po minulosti bych doporučila texty české mediální teoretičky Ireny Reifové, případně sémiotičky Ireny Řehořové.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Jak jsem uvedla výše, v první části textu autorka nezmiňuje specifickou skupinu respondentů a respondentky, s nimiž pracovala, což značně znejišťuje vyznění některých teoretických pasáží. Autorka sama v teoretické části někdy již předjímá výzkumná zjištění. Metodologická část je dobře strukturovaná a srozumitelně sepsaná. Chybí definice „institutů paměti“ (viz výše), které se objevují ve VO. Dobře naopak autorka rozlišuje mezi politickou a komunikativní pamětí, což v předchozí verzi práce působilo nejasnosti. Studentka provedla časově náročné rozhovory ve dvou kolech s pěti respondenty, přičemž se odehrávaly ve dvou jazycích.

Přestože analytickou část považuji za zdařilou, protože autorka dokáže formulovat, popsat a vhodnými výpověďmi doprovodit jednotlivé kódy, ocenila bych jako přílohu práce kódovací knihu, která by orientaci v textu zjednodušila. V případě výpovědi běloruských respondentů na s. 24 a s 27 není zmíněno, kdo z dotazovaných hovoří (dle odhadu Viktor?).

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Analytickou část práce postavenou (oproti předchozí verzi textu) na nových kódech a systematizaci širších kategorií považuji za nejzdařilejší sekci textu, jež rovnou poskytuje komparativní vhled. V případě akademické a politické paměti autorka nachází a pojmenovává zřejmě rozdíly mezi českou a běloruskou zkušeností. V případě komunikativní paměti nalézá zajímavé protnutí ve vzpomínkách starších generací. Méně srozumitelně je popsána kategorie Západ/Východ, kde chybí (viz výše) dvakrát jméno autora zvolené výpovědi, ale také není srozumitelné, co se myslí tím, když autorka v případě českých respondentů tvrdí, že „Východ“ podle nich existuje politicky, nikoliv však kulturně. Přidání výpovědi by toto tvrzení pomohlo objasnit. V závěru autorka nalezené shody, a především rozdíly, stručně shrnuje. Závěr bych doporučovala rozšířit, a to také směrem k teoretickému rámci, s nímž autorka pracovala na začátku textu.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Autorka odlišuje vlastní tvrzení od tvrzení převzatých.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Jazyková stránka textu by si zasloužila značnou revizi. Napříč textem se objevuje množství překlepů a gramatických chyb různého druhu, které nepěkně snižují celkovou kvalitu práce. Autorka na některých místech nejednotně formátuje text (např. úvodní sekce metodologické části). V některých případech chybí reference na konkrétní díla autorů/ek, např. v teoretické části na Halla

nebo v jednom případě na Tlostanovou. Někdy jsou názvy knih psány bez kurzivy a uvedení roku publikace (viz teorie a Kalmar), citace z Mlynáře na s. 2 je bez uvedení stránky, není jasné, zda autorka používá velké a malé písmeno pro psaní Západ-ní a Východ-ní, v seznamu literatury nejsou jednotně citovány odborné články. Osobně si cením schopnosti autorky formulovat komplikované teze v jiném než rodném jazyce, avšak závěrečná práce by měla vždy projít ještě pečlivou jazykovou úpravou.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Ráda bych na tomto místě vyzdvihla posun v analytické části práce, který je na druhé verzi textu zřetelně vidět. Autorka zcela přepracovala kódovací knihu, a právě analytická sekce spojená s diskuzí nyní představuje silnou stránku textu. Zároveň pozitivně hodnotím snahu autorky teoretickou, ale zejména pak metodologickou část práce intenzivně konzultovat.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

1. Jak autorka obhájí, že teoretické teze vyslovené Tlostanovou k postsovětismu nelze uplatnit na postsocialistické Česko?
2. Jak by autorka konkrétně rozšířila svůj výzkum pro formát magisterské práce?

9. Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému: Theses Turnitin Ouriginal (Urkund)

Komentář k výsledku kontroly:

Práce nevykazuje znaky plagiátorství.

Celkové hodnocení práce:

Autorka posunula celkové vyznění práce pozitivním směrem. Přepracovala a dopracovala zejména analyticko-diskuzní část, v teoretické sekci najdeme nové české zdroje k sociologii paměti. Studentčinu znalost a výrazný zájem o problematiku politické transformace po rozpadu Sovětského svazu v post-sovětských satelitech, již projevuje v teoretické části, bohužel oslabuje nejasně formulovaný úvod práce, v němž nezaznívá specifické rámování práce přes výzkum podniknutý se skupinou profesionálů/ky pracujících v oblasti didaktiky dějepisu, kteří transformaci prožili v raném dětském věku. Teoretická část by si v tomto ohledu zasloužila revizi systematizace informací a budování logiky textu, jenž v některých pasážích vyznívá nejasně. Práce na jedné straně vykazuje jasné kvality, o nichž posudek výše hovoří, na straně druhé ty jsou oslabovány nedostatečnou formální úpravou textu. Studentce proto navrhuji hodnocení „D“, kdy věřím v její excelentní přípravu na obhajobu, která prokáže její výrazný zájem o výzkumné téma a samotnou výzkumnou práci.

Datum: 14. 1. 2024

Podpis: Mgr. Andrea Průchová Hružová Ph.D.